„ЗАСТАВА“ излази редовно: средом петком недељом, на целом табаку, а уторником на по табака.

ЦЕНА ЈЕ ОВА
за Аустро-Угарску:
на целу годину . . . . . 14 ф. — н.
на по године . . . . . 7 ф. — н.
на четврт године . . . . . 3 ф. 50 н.
на 1 месец . . . . . 1 ф. 20 н.
За Србију (у сребру).
на годину 35 дин. на пола године $17^1/_2$ дин. на четврт године 9 динара.

ЗАСТАВА.

ОГЛАСИ рачунају се по 6 новч. од сваке врсте оваких ситних слова, а за жиг плаћа се по 30 новч. сваки пут.

ДОПИСИ шаљу се уредништву, а предплата и огласи администрацији „ЗАСТАВЕ“ у Нови Сад у дунавској улици.
РУКОПИСИ не враћају се натраг.

Поједини бројеви стају 10 новч.

БРОЈ 148. У Новоме Саду у среду 24. септембра (6. октобра) 1880. ГОДИНА XV.

ПОЗИВ НА ПРЕТПЛАТУ.

Почетком октобра почиње нова четврт за оне поштоване претплатнике наше, који су само до пола године претплатили. Учтиво им овим за рана напомињемо, да изволе настојати око поновљања претплате.

Лист се без готове претплате не ће моћи никоме слати, за то умољавамо поштоване претплатнике, да претплату за времена, и то најбоље путем поштанских упутница, послати изволе, како би се лист без прекидања одправљати могао. Наруџбине без новаца неће се моћи уважити.

Претплата, огласи, као и наплате за то, нека се изволе упутити на администрацију „Заставе“, а само дописи и остало, што се односи на уређење листа, нека се изволи слати уредништву „Заставе“.

Умољавамо пријатеље листа, да не пожале труда, те да поштоване сународнике, који би листа држати могли, побуђују на претплату листа.

„Застава“ излази четир пута преко недеље.

Претплата остаје за Аустро-угарску монархију, српске државе и покрајине:

На целу годину	14 ф. —	или 35	дин.
На по године	7 „	„ $17^1/_2$	„
На четврт године	3 „ 50	„ 9	„
На месец дана	1 „ 20	„ 3	„

За остале земље и то: за Немачку годишње 18 ф., за Швајцарску, Романију, Русију, Италију и Бугарску 20 ф., а за Француску и Америку 24 ф., или сразмерно на четврт године.

У Новом Саду 16. (28.) септембра 1880.

Власништво и уредништво „Заставе.“

ТЕЛЕГРАМ „ЗАСТАВИ“.

Сљун, 23. септембра. Српско-црквена општина бухачка закључи једногласно представку саборском одбору за што скорији сазив сабора.

„НАРОДНИМ ЛИСТИМА.“

= У прошлом броју листа споменули смо опазку неки бечки и пештански листова на наш чланак у 140. броју листа под насловом: „Чеси и Мађари“ као и то, да су младочески „Народни Листи“ донели чланак под насловом: „Чеси противу Славена!“ у ком се и „Застави“ одговара, и рекли смо да ћемо се на тај младочески чланак обазрети.

„Народни Листи“ почињу са лањским извештајем бар. Ивана Каса, који је бивши лане у Прагу, у „П. Наплову“ написао ово: „Одношај међу Чесима и Хрватима оладнио је од неко доба, пошто су Чеси у источном рату били више на страни српској него хрватској. У пркос том пак нема сумње, да се Чеси досад клоне федерализму.“

Затим напомиње изреку, коју је после пада гр. Андрашије „П. Лојд“ Немцима, који нису знали, да ли да се томе паду радују, или да га се грозе, довикао: „да Немци незаборраве, да се највластитијем делу Андрашијевом: осамљењу Русије чврстим пријатељством Аустрије са Немачком, најодлучније опиру Чеси, који ће сад у истој мери утицати на смерове политике аустријске.“

Прешав на подобну изреку „Пресе“ после године дана о немачко-аустријском савезу, за који „Преса“ рече да је тако јак постао, да се поред све зловоље Славена противу Немства у славенском табору не одазва глас противу немачко-аустријског савеза“, прелази на „Пресину“ белешку о „Заставином“ чланку: „Чеси и Мађари“, и одговара на то по „Пресиној“ белешци.

„Исто се тако, веле „Н. Л.“ сигналује из Н. Сада из пера баш самога дра Светозара Милетића чланак, у ком се нама Чесима чита, да „изневеравамо ствар славенску, да смо готови жртвовати је компромису с Немцима и Мађарима, а измирујемо се с окупацијом босанском, као са свршеном и неповратном чињеницом, што пак Срби никад допустити немогу.“

По том „Н. Л.“ повлаче паралелу између бечко-бештански листова, и „Заставе“, и наводе: како они Чехе беде, да су „најревноснije панслависте“, који поздрављају Србију као јужно-славенски Пијемонт, и с тога ненавиде савез аустро-немачки, који је наперен противу Русије и противу живота јужно-славенски држава међу Дунавом и Балканом; с друге пак стране како им се пребацује, да се изневеравају славенској мисли, да су хиперлојини Аустријанци, који из саме себичности мисле на измиру са Немцима и Мађарима, готови жртвовати јој Босну и користи народа српскога.

„Н. Л.“ најпре одговарају „Преси“ у погледу аустро-немачког савеза, и поричу, да се Чеси суглашавају са Бизмарковим аустро-немачким савезом.

Прелазимо на онај део, који се тиче „Заставе.“

Уредништво „Н. Листова“ примећује у напред, да због забране „Заставе“ у Цислитави по „Метерниховој практици“ непознаје дословно чланак „Заставе“, и да је принуђено одговарати на њ по „можда и не исправној“ телеграфској вести.

Јамачно би и одговор друкчије испао, да је уредништву сама „Застава“ пред очима била. Пре свега одговорило би се самој „Застави“, јер име Милетића спомиње „Преса“, која хоће да је и у том свезналица, а не и „Застава“, па у таком случају је обичај с листом се расправљати. Но то је узгредно.

Што се тиче саме ствари, која се односи на унутарњу и односно међулитавску и на спољашњу политику, то смо у погледу прве већ у прошлом броју напоменули, да се у чланку „Чеси и Мађари“ не замера поравнању са Немцима, о коме у осталом онде ни помена нема, а ни споразуму са Мађарима, кога смо ми данавнашњи пријатељи били, а и сад не би били безусловни противници. Но реч је била баш о условима, или, као што се у мађ. листовима „П. Наплову“ а особито у „Corr. Hongr“. казало: „предусловима“ тога споразума како у унутрашњој и односно међулитавској, тако и спољашњој, нарочито источној политици. Ми смо у оба погледа навели места из више бројева „Политике“, па смо и ту означили то као назоре староческе странке, која још у већини, по чему смо могли то на „Чехе“ у опште пренети.

Ми остајемо при замерки ти назора. Но у нашим замеркама неналази се ни „одказница“ Чесима, која би у осталом била смешна, ни пребацивање неверства, или још и издајства „славенске мисли“.

У погледу односа Чеха спрам „народности“ у Угарској рече „Политика“ у свом 256. броју да Чеси ни досад нису упливисали, па по томе као и у будуће да не би ни посредно, то ће рећи ни морално упливисали на одношај немађ. народности спрам мађ. народа. То смо замерили.

Па и ту смо ублажили замерку, рекав: „Али све кад би Мађари веровали да Чеси чинили нису, и да оснажени не би чинили оно, што са својом судбином борећи се нису у обште, или у довољној мери чинити могли — то се Чесима на последку са обзиром на њин критични положај спрам Немачке, а и у самој трајућој Аустрији не би тако лико ни замерити могло. Зазор је само то јавно рећи“. Сад додајемо, да то с једне стране није лепо, с друге стране боле, а још више него Србе болети мора оне, који су најближа браћа ческа, које су лане чули ческу реч у цислитавском парламенту о 3 милијона Словака.

Напоследку морална подпора, није нигде закраћена.

Но мисмо јачим гласом ударили на спољашњу политику на истоку. Навели смо два броја „Политике“ 255. и 256. и могло би се још више навести, нарочито у бечким дописима у „Политици“. Па и ту су „Н. Листи“, неимајући „Заставу“ пред очима, омелисе. Није реч била о владању чески листова и чески посланика пре и за време окупације, кад чески посланика још ни било није. И ко је онда затворен био, знао је да су Чеси без разлике, и „стари и млади“ били противу окупацијоне политике, и да су у погледу Босне и Херцеговине држали страну Србији и Црној Гори. Реч је о новијем добу, и о „предусловима“, што ји је нека пештанска журналистика ставила, и које „Политика“ приваћа.

Ено бројева 255 и 256 „Политике“!

„Окупација Босне и Херцеговине је свршена чињеница, о којој нема више спора.“

Незнамо хоће ли бити „спора“, али ће свакако — не о окупацији, која је наравно „свршена чињеница“, али и само међународна чињеница, и о којој је и међународно и државоправно питање отворено — него о питању анексије бити ако не „спора“ оно бар расправе, и међународне, и унутрашње.

И ми знамо, да Чеси ту „чињеницу“ нису предупредити могли, као што то ни Мађари, ни сами — Руси нису могли, и држимо, да ни са Немцима, или Мађарима, или са обојима поравнани Чеси — особито ако би се то поравнање збило под егидом црквене и световне аристократије — не би на вази спољашње политике, особито спрам истока, претегли у корист источни народа, а у случају новог „трајног савеза“ сви заједно не би претегли. Но друго је немоћи, и коб подносити, а друго је унапред такој политици повлађивати, и морално је изнутра и споља снажити, па још то приватити као — предуслов неког споразума са трећима, било којима Неславенима. То је што не само боле, него — тиште, јер где се баш и неможе помоћи, ту се може, а не би требало морално одмоћи.

„Н. Л.“ позивајући се на ту немогућност ондашњег предупређења, или препречења, и напомињући лањску парламентарну расправу о међутимној управи у Босни-Херцеговини, вели: да су Чеси нашли за добро, да би се уредили „аграрни одношаји“ у корист Хришћана, и само под том изнимком били су готови измирити се са чином (или чињеницом — skutkem) у овај час („na ten čas“) у Босни доконаним. Но ни о ономе времену и догађају није била реч у „Заставином чланку, а није говор ни о „измирењу“ са чињеницом у онај, па и у овај час доконаном — јер је та чињеница — повлађена окупација, а још не анексија. Како се и онај „изнимак“ испунио то сад виде не само српски, него сви славенски, па и неславенски листови, странке, и народи. Да ли пак под љуском „доконане чињенице“ младочески лист подразумева и језгру будуће анексије? — То нам није јасно.

Ми уважамо осетљивост наше, особито демократске младоческе браће, и давши одушке нашој осетљивости нисмо браћу ческу у опште вређали, него смо само на заједничке опасности безмерне „опортуности“ у унутрашњој и спољашњој политици опоменути хтели, а међу тим опасностима једну од највећи као могућу посљедицу таке политике: опрека међу западним католиским и источним правосавним Славенством. Као што рекосмо, држимо, да су „Нар. Листи“ пред очима имали „Заставу“, да би о нашем чланку и његовом смеру боље судили, тим више, што су и „Н. Листи“ пуни суђења и осуђења тог сувишег „опортунисања“ у Ческој. На примедбе које би „Н. Листови“ по прочитању изворни чланака наши у 140. и овоме броју учиниле, радо ћемо се одазвати.

ЗАПИСНИК
главне скупштине „Матице српске“,

држане у Новоме Саду 6. (18.) септ. 1880.

Председава: Др. Стеван Павловић, подпредседник „Матице Српске.“

Секретар: А. Хаџић.

Присутни чланови: Подпредседник књижевног одељења Михаило Димитријевић, Јован Грчић, Данило Манојловић, Тоша Златић из Черевића, Арон Поповић, др. Петар Михајловић из Осека, Милош Димитријевић кр. саветник, Јован Матић, Каменко Јовановић из Панчева, др. Ника Максимовић из Сомбора, Гедеон Леовић из Сомбора, др. Светозар Милетић, др. Лаза Станојевић, Милан А. Јовановић, Мита Поповић из Сомбора, др. Светислав Касапиновић из Панчева, Влада Стратимировић, Аћим Радошевић из Вуковара, Јован Бошковић, Гавра Плавшић, др. Илија Вучетић, Стеван Владисављевић, Тома Зековић, Арсен Ћирић, Живко Ђурић, Петар Марковић, парох из Пироша, Јован Стефановић, др. Младен Јојкић, Васа Пушибрк, Ђорђе Глибоњски, Никола Димитријевић, Ђорђе Бранковић, прота из Сомбора, Јован Малетић, Марко Шилић, Аркадије Варађанин, Атанасије Герески из Черевића, Јован Максимовић, парох из Черевића, Љубомир Стефановић, Стеван Ј. Јефтић, Пера Попадић, Тоја Сланкаменац, Ђура Стојковић, Александар Војновић, Стеван Јефтић, Александар Сандић, Коста Новаковић, Јован Јовановић, др. Илија Огњановић, Стеван В. Поповић, Филип Обркнежевић, Светозар Савковић, Вењамин Стефановић, Ђорђе Д. Кода, Димитрије Савић, др. Светозар Максимовић, др. Тоша Недељковић из Земуна, др. Ђорђе Дера, Сава Петровић, др. Милан Савић, др. Јован Суботић из Осека, др. Мих. Полит-Десанчић, Стеван Лазић из Карловаца, Алекса Алексић, Петар Јовичић, Ђорђе Ф. Недељковић, Стеван Лекић, Никола Константиновић парох из Чортановаца, Миша А. Поповић, Аксентије Мародић, сликар из Суботице, Андрија М. Матић, Даша Грујић из Сомбора, Александар Рокнић, Стеван Милованов.

Бр. 1. — Г. С. Подпредседник пре него што ће отворити скупштину предлаже, да се изађе одбор од три лица, који ће оверити присутне чланове. —

По том предлогу бирају се у оверовни одбор ови чланови: Гедеон Леовић, Каменко Јовановић и Васа Пушибрк.

Бр. 2. — Г. С. После кратког времена јавља Гедеон Леовић у име изасланог одбора, да на овој скупштини имају право гласа ови чланови: (Види горе.)

На основу овог извештаја проглашује председник скупштину за отворену.

Бр. 3. — Г. С. Подпредседник др. Стеван Павловић узима реч, да говори у спомен покојном Стевану Брановачком, негдашњем председнику „Матице српске.“ (Беседа та саопштена је у целини у 138. бр. овога листа. У.)

Говор овај би саслушан живом пажњом и попраћен усклицима „Слава Брановачком!“ а кад је говорник дошао у свом говору до места, где се слика никад непрежаљеног покојника откривала, устану сви чланови, па су стојећки слушали све до краја говор председникових.

Бр. 4. — Г. С. Подпредседник, силазећи са говорнице, заузима председничко место, те учини овај предлог:

Пошто смо овом беседом, коју сам у славу данашње свечаности имао част изговорити, своју пијететску дужност извршили, уздам се, да ћу општу жељу ове славне скупштине погодити, ако предложим, да своју тугу и велештовање према слављеном покојнику ради вечитог спомена запишемо у данашњи записник, пошто пређе, и ако су оба одбора матичина од своје стране то већ учинила, не бесмо овако сакупљени, те не имадоемо прилике, да и ми то учинимо.

Члан Милош Димитријевић предлаже, да се беседа подпредседникова заведе у записник у целини, да се штампа и да се разашље свима члановима матичиним и православним српским црквеним општинама.

Скупштина, сећајући се оних великих услуга, што их је некадашњи неумрли председник „Матице српске“ Стеван Брановачки својом мудром управом и зрелим саветима овоме друштву указао; имајући на уму оне ретке заслуге, које је он стекао бранећи права, част и достојанство овога друштва у свима пруликама, и старајући се неуморно о напретку његовом: с одушевљењем прихваћа предлог подпредседникових и ставља у записник своју голему тугу, што је свогаврсного и врлога председника изгубила на велику жалост саме „Матице Српске“ и па још већу жалост целога народа српског.

Тако исто прихваћа се и предлог члана Милоша Димитријевића, и управни се одбор упућује, да га изврши.

Бр. 5. — Г. С. Подпредседник књижевног одељења Михаило Димитријевић извештава о раду књижевнога одељења и одбора овако:

(Саопштен у 140. броју „Заставе“. — У.) —

Извештај овај поздрављен је усклицима „Живио!“ и узет на угодно знање.

Бр. 6. — Г. С. Подпредседник др. Стеван Пав-

ловић извештава о раду управнога одбора овим говором: (Говор је штампан у 140. броју „Заставе“.) — У.) — Извештај подпредседникова саслушан је с пажњом и одобравањем.

Бр. 7. — Г. С. Подпредседник напомиње, да је на реду избор председника, и позива скупштину, да избере председника друштву на годину дана. — Једногласним усклико м би за председника „Матице српске“ извикан и проглашен дојакошњи подпредседник др. Стеван Павловић, који се тој жељи скупштинској и одазове, захваљујући се на поверењу и одликовању, и обећавајући, да ће својски радити на унапређењу овога друштва.

О избору овом има се у смислу устава друштвеног и високо кр. уг. министарство просвете и црквених дела путем овдашњег магистрата известити.

Бр. 8. — Г. С. Председник др. Стеван Павловић позива скупштину да избере председника на годину дана. — За подпредседника би једногласно изабран адвокат Павао Гостовић.

Бр. 9. — Г. С. Председник позива скупштину, да избере управни одбор на годину дана. — У управни одбор бирају се ови чланови: Павао Гостовић, др. Михаило Полит-Десанчић, др. Лаза Станојевић, Павао Новић, др. Илија Вучетић, Атанасије Герески, Ђорђе Д. Кода, Стефан Јефтић, Влада Стратимировић, Тома Зековић, Димитрије Савић, Ђорђе Шевић, Марко Шилић, Лука Јоцић, Љуб. Стефановић, Никола Станисављевић и Арсеније Ћирић.

Бр. 10. — Г. С. Благајница „Матице српске“ јавља, да се у број чланова матичиних желе уврстити ови родољуби, који су положили у то име у готовом:

По 100 ф. 1.) Његово високопреосвећенство г. Ђорђе Војновић епископ темишварски; 2.) Сима Теодоровић трговац у Митровици; **По 50 ф.** 3.) Милан Михаиловић трговац у Јарковцу; 4.) Павле пл. Јеремић трговац у В. Кикинди; 5.) Петар Кулић у Митровици; 6.) Јован Т. Радић трговац у Суботици; 7.) Самко К. Манојловић трговац у Суботици; 8.) Гавра Пантелић пристав шумске имовне општине у Митровици; 9.) Др. Арон Војновић адвокат у Ст. Бечеју; 10.) Коста Суботић трговац у Митровици; 11.) Никодим Милаш протосинђел и ректор правосл. богословије у Задру; 12.) Федор барон Николић од Рудне; 13.) Др. Игњат Брлић у Броду; 14.) Петар Бира пристав у Вировитици; 15.) Исидор пл. Цветковић умировљени касир у Темишвару; 16.) А. Ј Веселиновић у Винковцима; 17.) Светозар Николајевић адвокат у Руми; 18.) Даша Грујић трговац у Сомбору; 19.) Ника Јовановић из В. Кикинде, председник кр. судбеног стола у Темишвару; 20.) Исидор Ћирић срп. народни секретар у Карловцима; 21.) Милан Поповић млађи управитељ штедионице у Ст. Бечеју; 22.) Српска црквена општина у Ст. Бечеју; 23.) Хаџи Др. Миша Деметровић у Вршцу; 24.) Госпођа Јелисавета Брановачкова у Н. Саду; 25.) Др Сима Павловић у Сомбору. **По 25 ф.**, а на остатак задужницу од 25 ф.: 26.) Јован Љубибратић трговац у Суботици. **По 10 ф.**, а на осталих 40 фор. задужницу с обвезом, да ће кроз четири године дана исплатити: 27.) Јован Борота прота и професор богословља у Карловцима; 28.) Герман Јовановић архимандрит св. Ђурђа у Банату; 29.) Митрофан Павловић намесник манастира Беочина; 30.) Др. Ранко Гранић адвокат у В. Кикинди; 31.) Младен Сузић трговац у Мошорину; 32.) Никола Гавела трговац у Загребу; 33.) Др. Јован Пачу у В. Кикинди; 34.) Никола Константиновић парох у Чортановци; 35.) Српска црквена општина у Винковци; 36.) Младен Јовановић парох у Ст. Сивцу; 37.) Љубомир Жупански бележник у Ст. Сивцу; 38.) Јован Николић трговац у Товаришеву; 39.) Стеван Влашкалић трговац у Ст. Сивцу; 40.) Ђура Рајић поседник у Ст. Сивцу; 41.) Васа Вујић професор у Карловцима; 42.) Стеван В. Врчевић општински тајник у Котору; 43.) Др. Милан Јовановић-Батут у Сомбору; 44.) Отон Поповић трговац у Броду; 45.) Ђорђе пл. Зако председник кр. судбеног стола у В. Кикинди; 46.) Васа Радовић економ у В. Кикинди; 47.) Младен Трифунац адвокат у В. Кикинди; 48.) Миша Косић нар. учитељ у В. Кикинди; 49.) Др. Миливој Топонарски адвокат у В. Кикинди; 50.) Живојко Бајић трговац у В. Кикинди; 51.) Панта Манојловић трговац у В. Кикинди; 52.) Паја Жупански адвокат у В. Кикинди; 53.) Марко Богдан трговац у В. Кикинди; 54.) др. Влајко Мајински адвокат у В. Кикинди; 55.) Миша Јанковић књиговођа у В. Кикинди; 56.) Пера Прекајски трговац у В. Кикинди; 57.) Мита Пачу апотекар у В. Кикинди; 58.) Др. Стеван Удицки адвокат у В. Кикинди; 59.) Танасија Маринковић занатлија у В. Кикинди; 60.) Јован Радак књижар у В. Кикинди; 61.) Риста Веселиновић судски чиновник у В. Кикинди; 62.) Паја Павловић адвокат у В. Кикинди; 63.) Арон Удицки економ у В. Кикинди; 64.) Ђура Средојев земљеделац у В. Кикинди; 65.) Коста Средојев земљеделац у В. Кикинди; 66.) Лаза Будишин земљеделац у В. Кикинди; 67.) Ђорђе Влаховић парох у В. Кикинди; 68.) Петар Берић у Загребу; 69.) Гђа Јелена удова Бојојевићка у Загребу; 70.) Стеван Ристић градоначелник у Карловцима; 71.) Никола Сланкаменац трговац у Карловцима; 72.) Лаза Обреновић варошки бележник у Карловцима; 73.) Стеван Живковић ц. кр. капетан у миру у Карловцима; 74.) Коста Павловић трговац у Карловцима; 75.) Иван Стефановић пристав кр. котарског суда у Карловцима; 76.) Љубомир Купусаревић свештеник и професор богословља у Карловцима; 77.) Адам Николић економ из Сентомаша; 78.) Светозар Поповић парох у Чуругу; 79.) Стеван Радивовић у Котору; 80.) Миша А. Поповић дранд права у Н. Саду; 81.) Михаило Бастајић трговац у Загребу; 82.) Владимир Шајковић варошки мерник у Карловцима; 83.) Андрија М. Матић професор у Н. Саду; 84.) Др. Миша Михаиловић варошки физик у Карловцима; 85.) Никола Љ. Мештеровић учитељ у Бачинци; 86.) Михаило Попадић трговац у Новом Саду; 87.) Ђока М. Поповић трговац у Новом Саду; 88.) Димитрије Кода трговац у Н. Саду; 89.) Арса Пајевић штампар у Н. Саду; 90.) Ђока Радовановић адвокат у Н. Саду; Тоша Мартоношки гостионичар у Н. Саду; 92.) Милан Ј. Георгијевић у Вршцу; 93.) Др. Ђорђе Јовановић у Вршцу; 94.) Јован К. Обрадовић у Вршцу; 95.) Васа Бозор у Вршцу; 96.) Ђока Петровић зидар у Вршцу; 97.) Пера М. Мариновић у Вршцу; 98.) Ђока Јосић кр. судски чиновник у Н. Саду; 99.) Аксентије Мародић акад. живописац из Суботице; 100.) Александар Рокнић правник у Н. Саду; 101.) Јосиф Вучинић јеромонах и парох. адм. у Гомирју; 102.) Сима Гомирац трговац у Огулину: 103.) И. Дошен управитељ манастира Гомирја; 104.) Петар Маравић земљеделац у Гомирју; 105.) Никола Мрвош земљеделац у Гомирју; 106.) Паја Лађевић трговац у Брињу; 107.) Ђура Ћујић тајник у Брињу; 108.) Сава Адамовић судац у Брињу; 109.) Манојло Таталовић парох у Огулину; 110.) Радивој Чобанић ц. кр. судски пристав у Огулину; 111.) Ј. Манојловић ц. кр. судски саветник у Огулину; 112.) М. Мркшић ц. кр. котар. тајник у Огулину; 113.) Ђорђе Петровић професор и катихета у Сомбору и 114.) Стеван Милованов професор у Н. Саду.

Сви ови родољуби примају се и проглашују за редовне чланове „Матице српске“ тим додатком, да се гђа Јелисавета удова Брановачкова и Јелисавета удова Бојојевићка сматрају за сад као приложнице, па као таквима да им се „Летописи“ друштвени поклањају.

Бр. 11. Г. С. Управни одбор под бр. 94. У. О о. г. јавља, да су одлуком главне слупштине од 12. (24.) септембра 1879 бр. 16. Г. С. за скупштинске прегледаче свију рачуна о фондовима под управом матичином за годину 1879 изабрани чланови: Пера Патошевић, Ј. Г. Адамовић и Стеван Владисављевић, прегледали све рачуне за споменуто време, да су их с рачунским књигама упоредили и нашли у реду, па су то и на рачунским закључцима и на рачунима потврдили, — и предлаже, да се рачунарима подели опросница за те рачуне.

На основу овог извештаја издаје се матичиним рачунарима: књиговођи А. Поповићу и благајнику Д. Манојловићу опросница за рачуне, које су водили од 1. јануара до 31. декембра 1879 о фонду матичином, накином, романовићевом, класановићевом, коларчевом, хаџи-ристићевом, пасковићкином, шифмановом, јовановићкином, карацићевом и о фонду за вероисповедне школе; а опросница за рачуне: о заједничким управним трошковима, о фонду јовановићевом и костићевом за годину 1879, који су на даље развијање поднесени високом министарству просвете и црквених послова, моћиће им се тек онда издати, кад и високо министарство те рачуне од своје стране прегледи.

Бр. 12. Г. С. Управни одбор под бр. 90—93 У. О. о. г. јавља, да је од управног одбора изаслани одбор прегледао све рачуне о свима фондовима за годину 1879. који се под управом матичином налазе, и да их је у реду нашао. — Погледом на бр. 11. Г. С. о. г. узима се на знање.

Бр. 13. Г. С. Управни одбор под бр. 57. У. О. о. г. јавља, да је високо кр. уг. министарство просвете и црквених послова одписом од 14. фебруара о. г. бр. 3818. одобрило принос текелиног фонда на заједничке управне трошкове за годину 1880. а тако исто и прорачуне фонда Павла Јовановића и Петра Костића, с том исправком, да приносни проценат на заједничке управне трошкове у место 16 и по износи 17 новчића. Према томе износи у заједничком прорачуну

примање — — — — —	5666 фор.	— нов.
а издавање — — — —	5645 „	
те преостаје сувишак — —	21 фор.	— нов.

У прорачуну фонда Павла Јовановића износи

примање — — — — —	2991 фор.	— нов.
а издавање — — — —	1456 „	—
те преостаје сувишак — —	1535 фор.	— нов.

А у прорачуну фонда Петра Костића одређује се

примање са — — — —	2587 фор.	12 нов.
издавање са — — — —	1761 „	— „
те остаје сувишак — — —	836 фор.	12 нов.

Један примера код тих прорачуна задржало је министарство ради употребе за државно рачуноводство.

Најпосле јавља управни одбор, да су сви ти прорачуни издани благајници друштвеној, с упутством, да их се у свему строго придржава и да приносни проценат од 17 новч. спроведе у свима прорачунима осталих фондова под управом матичином. — Узима се на знање.

Бр. 14. — Г. С. Управни одбор под бр. 184 У. О. о. г. јавља, да је високо министарство отписом од 3. јула о. г. бр. 18758 послало опросницу за рачун о заједничким управним трошковима за год. 1877. и да ће се та опросница издати у препису благајничким чиновницима матичиним.

Исти управни одбор јавља уједно, да по наредби високог министарства од 6. јула о. г. бр. 34184 ex 1879 услед поднесених разјашњења овога друштва престају сваке даље приметбе на рачун фонда Павла Јовановића за годину 1875, али да ће се опросница на њих издати, кад се и остали рачуни тога фонда прегледе. — Узима се на знање.

Бр. 15. Г. С. Управни одбор подноси штампани „Преглед стања фондова под управом Матице српске за годину 1879“ и јавља, да су те рачуне прегледали и са свим у реду нашли како ванредном главном скупштином тако и управним одбором изаслани прегледачи и да су то на рачуну сваког фонда потврдили.

Тај штампани преглед разаслан је свима члановима.

Узима се на знање, с тим, да се два примерка од тог штампаног прегледа пошљу на углед високом кр. уг. министарству просвете и црквених послова.

Бр. 16. Г. С. Управни одбор под бр. 209. У. О. о. г. подноси рачунске закључке за време од 1. јануара до 30. јуна 1880 о стању свих фондова, којима рукује „Матица српска“.

По тим рачунским закључцима износило је 30. јуна 1880 активно стање:

1.	фонда матичиног — —	87.800 ф.	$54^5/_6$	н.
2.	„ Павла Јовановића —	45,714 „	61—	„
3.	„ Јована Наке — —	27,960 „	57—	„
4.	„ Петра Костића —	39,233 „	$74^5/_{10}$	„
5.	„ Гавре Романовића —	11,197 „	26—	„
6.	„ Петра Класановића	2,892 „	54—	„
7.	„ Кат. Д. Јовановићке	4,578 „	68—	„
8.	„ Софије Пасковићке	8,161 „	36—	„
9.	„ Христоф. Шифмана	10.341 „	24—	„
10.	„ За спом. Карацићев	1,107 „	61—	„
11.	„ Конст. Хаџи-Ристића	1,449 „	13—	„
12.	„ Илије М. Коларца	4,953 „	02—	„
13.	„ за вероисповед. школе	72 „	11—	„
14.	„ за управне трошкове	768 „	79—	„

Узима се на знање, и за скупштинске прегледаче свију рачуна о фондовима под руковањем матичиним за годину 1880 бирају се чланови: Пера Натошевић, Стеван Владисављевић и Мита Кода.

Бр. 17. — Г. С. Главни фискал друштвени др, Илија Вучетић под 4. (16.) септ. о. г. подноси свој извештај о стању парница свих фондова под управом „Матице српске.“

Фискал друштвени напомиње, како је већ скоро две и по године дана, од како је фонд текелијин стављен под државно руковање, а још није учињено коначно наређење у погледу тога руковања, него и сад још Матица привремено рукује новцем тога фонда и подноси министарству рачуне о том; а фискал не само да још и сада по овлашћењу министарском води све парнице истога фонда, него обавља фискалске дужности и у свима правним питањима, што се тичу реченог фонда. С тога сматра за дужност, да поред парница осталих фондова под управом матичином поднесе извештај и о стању парница текелијиног фонда.

I. Парнице фонда Саве Текелије:

1.) Парница против Лазара Тепецког из Арада због накнаде 3077 ф. 22 н. а. вр.

Ова је парница ове године коначно довршена пресудом највишег суда, по којој је фонду текелијином од целог потраживања досуђено само 2 фор. а. вр, и то поглавито за то, што како кр. табла, тако и највиши суд нису сматрали, да је тужени обвезан накнадити фонду текилијином камате на новце, које је инкасовао и више година код себе задржао, а најглавнији део парничног потраживања састојао се поглавито у диференцији тих камата. Парнични трошкови су узајамно укинути, те тако фонд нема никакве знатније штете, ма да је парница изгубљена.

2.) Парница против оставине Мишке Тапавице из Чуруга због 500 фор.

У овој парници одржана је лицитација дужничких непокретности, на којој су исте за 1737 фор. продане. Потраживање је потпуно осигураво.

3.) Парница против задруге Дафине Добројеве из Мошорина због 250 фор.

И у овој парници су непокретности дужничке још лане продане, а за 30. септ. о. г. одређено је рочиште ради поделе куповнине. И ово је потраживање потпуно осигурано.

4.) Парница против Стевана Барјактаровића из Војке због 600 фор.

У овој парници поведена је најпре због дужних камата овршба на дужничке непокретности, но пошто се из ових нису могле камате наплатити, а дужник никако не одговара својим обвезама, то је сад поведена овршба и на непокретности.

5.) Парница против Живана Мишића из Перлеза због 300 фор.

Против тога дужника поведена је овршба на покретности и непокретности, но дужник је предао ништавну жалбу на основу томе, као да му ни позивна одлука ни пресуда није уредно достављена. Очевидно је, да је ово учињено само ради протезања ствари, и сад се ова парница налази код касационог суда ради решења.

6.) Парница против оставине Тодора Футошког из Надаља због 300 фор.

Још пре године дана замолио је панчевачки суд солгабироват у Жабљу, да дужнички део непокретности истави, како би се могла процена, а после и лицитација наредити; но поред свег фискаловог писменог ургирања то још ни данас није спроведено, те тако ће фискал морати решење те ствари лично пожурити.

У парницама против: 7.) Јосима Шупице због 200 фор.; 8.) Давида Илића због 400 фор.; 9.) Косте Шупице због 200 фор.; 10.) Ђоке Ерића због 200 фор.; 11.) Панте Игњатовог због 200 фор.; 12.) Павла Вијатовог због 200 фор.; 13.) Павла Вијатовог Партиног због 200 фор. и 14.) Кузмана Бировљевог због 300 фор., већ су овршне процене код панчевачког кр. суда доста давно замољене, и изгледи су да ће скоро одређене бити.

У парницама против: 15.) Раде Пејиног због 300 фор.; 16.) Младена Божића због 250 фор.; 17.) Лазара Војводића због 200 фор. и 18.) Васе Јанковог због 200 фор., — спроведене су ових дана процене и сад ће се замолити овршна продаја дужничких непокретности.

Против дужника: 19.) Ђорђа Милинковића због 300 фор.; 20.) Гиге Срдановог због 500 фор.; 21.) Стевана Васића због 200 фор.; 22.) Милоша Виловачког због 200 фор. и 23.) Гавре Исаковог због 300 фор., — замољене су већ овршне дражбе дотичних непокретности те ће се тако те парнице на скоро довршити.

Најпосле извештава фискал, да су непокретности: 24.) Новака Катанског због 400 фор.; 25.) Павла Петаковог због 300 фор. и 26.) Јована Милинковића због 300 фор. на јавним судским лицитацијама продане, тако да је потраживање текелијног фонда са свим осигурано.

II. Парнице фонда Јована Наке В. С. Миклушког.

1.) Парнице против Милоша Чутуриловог због 200 фор.; 2.) Андрије Јанковића због 250 фор. и 3.) Ђорђа Алимпијевића због 200 фор. — у том су стадијуму, да је заискана овршба на дужничке непокретности.

У парницама против 4.) Танасије Шупице због 300 фор.; 5.) Стевана Живановог због 200 фор. и 6.) оставине Аћима Ненадовог због 500 фор. — заискане су овршне процене дужничких непокретности.

У парници 7.) против Стевана Маријановог због 400 фор. замољена је овршна дражба дужничких непокретности, — а у парници против 8.) Кузмана Малетиног због 500 фор. продане су дужничке непокретности на јавној дражби за 2593 фор. и скорим ће бити одређено рочиште ради деобе куповнине.

III. Парнице фонда Петра Костића.

1.) Парница против Петра Куруцића због 130 ф.

Приликом разрачуна са наследницима пок. Петра Костића примила је „Матица“ једну обвезницу П. Куруцића из Черевића од 130 ф. у нади, да ће се иста моћи на дужничке непокретности укњижити; но како речени дужник те непокретности никако не може да препише на своје име, а ни камату не плаћа, то је још пре две године тужен, и сад се сваке године овршбом приморава, да по нешто од свога дуга отплаћује, те су тако изгледи, да ће се за кратко време цео дуг инкасовати, ако дужник међу тим не би довољну сигурност у непокретностима дао.

2.) Парница против Добре Николића као наследника пок. Димитрија Николића из Лединаца због 300 фор.

Ова је парница била свршена пљенидбом дужничких покретности, но кад је лицитација била одређена, дужник је све те запљењене покретности проневерио, због чега је против њега поведена кривична истрага, а уједно је настављена овршба на непокретности, које имају довољно сигурности за цео дуг заједно с каматама.

3) У парници против оставине Спасоја Вуковића из Свилоша због 95 фор. и 4.) против оставине Петра Станковића из Лединаца због 200 фор. већ су одређене овршбе на дужничке непокретности.

У парницама против: 5.) Давида Маринковог због 200 фор. и 6.) Косте Бокинца због 200 фор. одређене су овршне процене; — у парници против 7.) оставине Ане Владисављевића због 200 фор. замољена је овршна дражба дужничких непокретности; — а парница против 8.) Павла Милановића бог 53 фор. свршена је дражбеном продајом дужничких непокретности.

9.) Парница против Марије Гереске из Черевића због 2173 фор. 87 новч. а. вр. — Ова је парница против М. Гереске као сунаследнице по пок. Петру Костићу поведена за то, што иста нити је хтела дати дозволу, да се горње потраживање, које је на њеним непокретностима само предбиљежено било, коначно укњижи, нити је хтела камате плаћати, под изговором, да је она при расправи оставине костићеве ускраћена. По извештају дра А. Пејичића у Вуковару, који ту парницу води, парница је докончана пресудом, по којој је оправдана предбиљежбе изречено и тужена на исплату главнице с каматама осуђена. Ако дакле тужена и сада неби хтела исплатити камате, које већ од много година дугује, онда ће се морати против ње овршба спровести и заложене непокретности судским путем продати.

(Наставиће се).

Политички преглед.

По што се делегације 7. октобра, овога маха у Будапешти састају, то је **угарски сабор** своје седнице од понедељника 22. септембра одложио до 25. октобра. У последњој седници поднео му је министар финансије нацрт прорачуна, и овај је упућен финансијском одбору, да га што пре претресе и о њему сабору извештај поднесе.

Поводом мадарасове интерпелације о **јеврејском питању** дали се мађарски листови у писање, те једнако пишу о тој теми. „Пешти На-

пло“ жали, што је један део од Јевреја у Угарској формално понемчен, и то је, вели, јеврејско питање у Угарској. Томе се не може законима помоћи, али не ни антисемитском лигом, том само могу Јевреји сами помоћи. „П. Н.“ позива их, да и учине то, јер докле год не постану Мађари, вели, не ће они у Угарској имати никака социјална положаја, а како се помађаре (sic!), одмах ће заузети равно место у друштву. Ако Јевејима није мило, што их Иштоци отуђује, нека заподену међу собом покрет за мађарење, саветује им мађарски лист, па онда могу рачунати на симпатију мађарског народа.

Ту скоро поставила си је **Грчка дипломатског агента на бугарском двору**, и то у лицу Анастасија Византија. „Нор“ саопштава у једном писму из Софије и поздрав грчког агента при предаји своје веровнице и кнежеву захвалу. И агенат и кнез нагласише слогу међу обема народима, слогу, која ће скорим утрти и последње трагове минулих искушења. Из кнежева одговора нарочито падају у очи речи о „потпуној слови међу двема народима, који су толиким везама један за другог вевани“, и то много већма у очи падају, него ли оне у дипломатову поздраву.

Званички руски „Правитељст. весник“ саопштава одлуке, којима се даје **дозвола неким новим политичким листовима**, да могу излазити. Познати и обљубљени руски новинар Корш издаје нов лист „Печати“ (печатња); познати панслованин Аксаков издаје такођер нов лист „Рус“; дворски саветник Кехер добио је дозволу, да може издавати „Вечерњу пошту“. Помењути журналиста Корш био је уредник „Ст.-Петербург. ведомости“, али има већ више година, како је од њих одустао. За цело то време не могаше он под пређашњом пресском управом добити дозволу, да може нов лист покренути.

У Француској ће 25. или 27. септембра почети да **извршују мартовске декрете**, и то по овом програму: 1. Све цркве редовничке по свим департманима биће у једно исто доба затворене, па и у самим оним департманима, у којима извршење декрета треба много доцније да се предузме. 2. Распустиће се најважније конгрегације из оних департмана, у којима ће се то с најмање потешкоће моћи учинити. 3. Све стране конгрегације биће прогнане из земље. 4. Што се тичеј женских конгрегација, гледе њих одложиће се извршење декрета. Види се дакле, да се Ватикану и пак даје ма и најмања концесија.

Ул ц и њ.

Данашња пошта није нам донела никаквих важнијих нових вести, што би се тицале ульцињског питања. Ситуација се није променила. Тако нам јавља и јучерашњи телеграм с Цетиња. Оно, што има у том погледу да се прибележи, то су само пабирци важнијих вести и догађаја, што су се до прошле среде догађали. Порта је искала и добила рок до (прошасте) недеље, да предложи, како да се мирним начином обави предаја Ульциња. Рок је прошао. Порта је јамачно поднела дотични предлог. Сутра, прексутра знаћемо за њ. Онда ће се и ситуација бар у неколико разбистрити. Даљи ток и развој догађаја зависиће од отог, хоће ли се силе и, што је још важније, Црна Гора задовољити решењем, као што ће га, у право, као што га је већ Порта предложила. Но задовољиле се, не задовољиле, Порта је већ самим роком за предлог добила времена, а дипломатским преговорима и кореспонденцијом, што ће се у след њена предлога развити, добиће још више, тако да се лако може где која сила заморити и нарушити „слогу,“ која је јевропске бродове под Груж оивела, те на послетку и саму демонстрацију осујетити. Порта то баш и хоће. Ма да се с једне стране уверава, да Француска не ће ни у ствари демонстрације да се од Енглеске дели, и пак се ено још једнако говори, да француски бродови не ће учествовати ни у каком чину, који би изгледао као непријатељство спрећу Турске. С тога би требало што пре поћи на дело и на делање.

*

Из Гружа јавили су 20. септ., да је сједињена флота добила заповест, пек се спреми, да 22. о. м. (ономад, у понедељак) одброди под Теодо.

*

„Пол. Кор.“ дознаје, да енглеска влада мисли, да демонстрације флоте само онда не може битити, ако Порта преда Ульцињ под оним модалитетима, како су их силе одобриле. Могуће дилаторске предлоге портине енглеска ће влада одлучно одбити.

*

О већу енглеског кабинета од четвртка имају разне версије.

Паришки „Мемор. Дипломатик“ уверава да су се енглески министри сложили, да се клоне сваке ратне евентуалности, па додаје: „Споразум сила оснива се на двеме тачкама, на име па потпуном спроведењу берлинског уговора и одржању целокупности Турске у границама, као што их је тај уговор одредио.“

Други паришки лист, „Либерте,“ саопштава — као што вели — из добро обавештена врела ове појединости о лондонском министарском консељу: Влада енглеска одлучила је, да започету еперђичку политику против Турске настави, шта више, ако која сила не усхтедне стварно поступити, да сама Енглеска поступи или да прими мандат јевропски за извршење конференцијских одлука. Може лако бити, да ће Енглеска скорим силама потписницама формално предложити, да се поприште демонстрације флоте из Арбаније премести у Цариград.

*

Цетињски дописник старе „Пресе“ бечке јавља, да на спорном земљишту између Ульциња, Бојане и Скадра стоје под Риза-пашиним заповедништвом 17 батаљона, дакле својих 7000 људи, и тако су намештени, да са свим облађују путевима, што Бар, Скадар и Ульцањ једно с другим спаја.

*

Радикална странка и штампа паришка почиње демонстровати против источне политике гамбетине, т. ј. источне политике садашњег кабинета. Они су развили велику агитацију за то, да се коморе сазову, које су, веле, једино надлежне, да у овом критичком времену управљају земљом. Веле, да је ово дана Херберт Гледстон, син енглеског премјера, био у Паризу и с Гамбетом се договарао, не би ли овога приволео, да пристане на то, да јевропска флота одброди у Дарданеле. Немачка и Аустрија противне су демонстрацији у Дарданелима и блокирању истих. Као што „Кол. нов.“ јављају, чини се, да је Гамбета задобивен за најновији гледстонов план, причему је Гледстон рачунао на Русију. Вели се, да министри нису за то.

*

Више листова донели су так звани Protocole de désinteressement (записник о разинтересовању), на основу ког су се силе дигле, да демонструју. Исти гласи:

Владе, које нотписани заступају, да би посведочиле потпуну несебичност, којом раде око извршења берлинског уговора, обвезују се, да ни при каком аранжману, у след кога би могла настати сједињена акција ради извршења уговора било у погледу Црне Горе или евентуално у погледу грчког питања, не ће ићи ни за каким увећањем области, ни за каким засебним упливом, ни за каким трговачким добитком, што не би у истој мери и другим народима од касне било. — Потписани су: бар. Калис, гроф Хацфелд, Тисо, Гошен, гр. Корти и Новиков

Таквих „записника о „разинтересовању“ бивало је више пута у стварима источним. Тако нпр. састављен је таки записник 5. (17.) септембра 1840. ради истока у опште, где је Мехмедалијином борбом мир био поремећен; даље 22. августа (3. септембра) 1860. ради Сирије, где је тада после ливанског мрцварења, била у посади једна француска бригада под ђенералом Бофортом д'Опулом, а Фуад паша и лорд Дуферин држали су суд убицама хришћана. За време последње цариградске конференције Енглеска је у једном упутству гр. Дербија маркизу Сализберију, датираном из Лондона 8. (20.) новембра 1876., покренула мисао, да се конференција започне сличним актом, но мисао та није била прихваћена. Може се потврдити, да су се силе строго држале обеза, па које су се у записницима потписивале.

Из листова.

Бечка стара „**Преса**“, пишући о источним стварима, вели између осталог и ово:

Садашња предигра (ульињска) к новој источној драми трајаће, докле се год главни приказивачи не групишу иза кулиса. Ма човек с које стране сматрао последице османске пропасти, свагда му се намеће уверење, да је првобитна мисао тројецарског савеза будућности одговарала и да ће се морати к истом вратити. Руски и аустријски интереси на балканском полуострву познате су величине, с којима се да погађати и о којима се међусобно може разрачунавати. Ако те две силе не буду споразумне, не ће се питање отоманског наслеђа никад моћи решити, и што то питање већма саврева, тим ће се пре учинити поравнање, при ком Немачка није само посредно заинтересована. Успостава тројецарског савеза штити немачху политику једном за свагда против умишљаја француских одмаститеља; он западу осигурава мир, осуђујући Француску на ресерву, а истоку почивку, по што ће се сфера моћи обеју непосредно најзаинтересованијих држава ограничити и крај учинити заплету, који сад на балканском полуотоку влада и који би „автономни“ народи још већма помножити могли. Распра међу њима почела је, тек што су се ослободили, и сав се свет на скоро увери, да је тако звана балканска конфедерација машта. Ако оне две велесиле узвладају на балканском полуотоку, само је то јемство, да ће постојећа питања на балканском полуотоку повољно бити решена, и једино јемство светском миру, који ће на послетку допустити, да се сретно реше унутрашња политичка и привредна питања. Већина јевронских држава болује од отог, што се исто решење одуговлачи.

Колективна нота о ульињском питању.

У одговор на ноту од 3. сеп., којом Порта ставља позната три услова за предају Ульциња, предао је гр. Хацфелд 15. септ. у име свију силесила Порти колективну ноту, у којој се у главном ово вели:

Прво се вели, да заступници сила не ће да исправљају историчке погрешке, што су у почетку последње портине ноте од 10. (22.) септембра учињене, него одмах прелазе на она три услова, за које Порта веже предају Ульциња. Што се тиче првог услова, којим Порта иште, да силе одустану од сваког пројекта демонстрације флотом, за сва питања, како данас, тако и у будуће, — исти не може бити усвојен, по што ни једна сила своју будућу слободу акције не може у такој мери ограничити. Други услов, што се тиче сигурности части, својине и вере становника, што станују на области, која треба да се уступи, драговољно се прима и додаје уверење, да ће становници области, која треба да се уступи, бити у сваком погледу заштићени у уживању својих права и слободном исповедању своје вере. Што се тиче трећег услова, који на то смера, да се гранична пруга источно од Скадарског блата повуче по начелу uti possidetis и да се не тражи никака више накнада за Црну Гору, изјављују посланици, да се после онога, што је већ попуштено у погледу граничне пруге, не може више ништа изменити, но може се дати уверење, да се за Црну Гору не ће ништа више тражити, по што је у берлинском уговору одређено. Силе — тако завршује пота — желе, да посведоче, да нусу надахнуто духом непријатељства, него само жељом, да Турској олакшају, да она лакше испуни обвезе, што их је у берлинском уговору на се примила. Ако царска влада постојано не усхте испунити те обвезе, онда ће она морати сносити одговорност за све последице, што ће отуд настати.

Босна и Херцеговина.

Босанска земаљска влада у Сарајеву издала је статистику становништва у Босни и Херцеговини. Према тој, како веле, веома тачно израђеној статистици, овако стоји број становништва у окупираним провинцијама:

Округ сарајевски има 1275 места с 28.397 кућа и 29.309 станова, у којима живи 78.209 мушких, 71.000 женских, свега 149.209 становника. (Међ њима је 78.344 мухамеданца, 47.288 православнии, 21.298 римокатолика, 2216 јевреја.)

Округ бањалучки има 853 места с 26.897 кућа и 35.248 станова, у којима живи 100.874 мушка, 89.169 женских, свега 190.043 становника, (42.042 мухамеданца, 114.534 православна, 33.164 римокатолика, 302 јевреја.)

Округ бихачки има 589 места с 27.295 кућа и 29.265 станова, у којима живи 94.590 мушких, 82.126 женских, свега 176.716 становника. (82.305 мухамеданаца, 89.256 православних, 5078 римокатолика, 77 јевреја.)

Округ травнички има 1148 места с 28.452 куће и 27.698 станова, у којима станује 98.792 мушка, 85.612 женских, свега 184.404 становника (58.243 мухамеданца, 66.049 православних, 59.681 римокатолик, 431 јеврејин.

Округ зворнички има 1289 места с 45.623 куће и 46.654 стана, у којима станује 140.365 мушких, 128.155 женских, свега 268.520 становника. (122.411 мухамеданаца, 115.257 православних, 30.312 римокатолика, 365 јевреја.)

Округ мостарски има 1232 места с 32.998 кућа и 32.373 стана, у којима живи 94.968 мушких, 94580 женских, свега 189.548 становника. (65.268 мухамеданаца, 64.377 православних, 59.858 римокатолика, 35 јевреја.)

Босна и Херцеговина заједно имају 1272 општине, 43 вароши, 31 паланку, 5042 села, 189.662 куће, 200.747 станова, 1,158.440 становника. (Међу њима је: 607.789 мушких и 550.651 женска глава. По вери су: 448.613 мухамеданаца, 496.761 православни, 209.391 римокатолик. 3426 јевреја.)

ДОПИСИ.

—ћ. **Са ушћа Врбаса** о Крстову-дне. Давно је већ било, када сам вам се одавде последњи пут јавио. Ево ме и опет, након подужег ћутања, да вам причам по коју новост, што се збива у нас и нашој околици. И право је, да се чују што чешће српски гласи из крајева с леве стране Врбаса, из оног дакле дела српске Босне, којега би Хрвати силом хтјели да похрвате тврдећи, да је то већ било хрватско, па да ће и опет бити, — бар то, ако не цијела Босна и Херцеговина. Што до вас може бити ређе допиру гласи српске свијести одавде, томе није узрок малаксалост и успавалост; не, Срби западне Босне беху вавек међу првима, када је долазило до делања за општу ствар. Једино неповољне околности, и под притиском њиховим, оћути се овда — онда многа, коју би ваљало на видик изнети. Не знамо, да ли ће једном наш народ и у овим крајевиме процјевати, те пуштати у свијет радосних вести, — за сад је још једнако невоља и тужни вапај.

Могао би читаве књиге писати, када бих шћео да исписујем и описујем све невоље што наш невољни и патнички народ подноси у овим земљама, од како у њих уђе војска аустријска, — но није ми намјера, до то овога пута чиним. Дотакну ћу се за овај пут само оних прилика, које ми сваки дан, у разним неповољним појавама им пред очима лебде.

Не може ми се, а да не рефлектујем на штошта, што ће се односити на земљишно питање. Данас већ сви видимо и уверени смо, да и аустријска окупација не ће бити у стању, да то питање онако реши, како би одговарало потребама и праведним жељама паћеничке раје. Од десетине и трећине узима се још више, но што су и сами Турци у најгора времена чинили. Док су још Турци онако „по турски“ господовали и пашовали, донде је у име државне десетине узимано од сељака десети део његовијех пољскијех усјева „у натури“, а данас је и то преиначено, на штету сељака; њему се запише, колико ока пшенице, кукуруза итд. има држави да да, а политичка област појединих окружја одређује самовласно, без обзира на пијачарску цјену, цјену пшеници, кукурузу итд. те како је она одреди, тако мора сељак да плаћа десетину „у новцу“. Прошле године је н. пр. била ока пшенице на пијаци 8. новч. а сељаци су је при исплати десетине морали да плаћају по 16 новч. оку. У многим селима, гђе и сама турска влада никад није узимала од сељака оку сијена скупље од 1. новч., садања влада је прошле године у тим селима од сељака наплаћивала оку по 5 новч. — Даклем петороструко! Сав је изглед, да ће и ове године бити исто онако, као што беше прошле. Аустрија дакле није задовољна са простом десетином у нарави, но је још „двоструко“ и то „у новцу“ наплаћује! Та зар дакле да има наде, да ће и нашем бедном сељаку једном лијепша зора сијнути! Међу тим, још се сваком приликом види и опажа, како меродавним круговимана срцу лежи побољшање несретне рајине судбе. Тако су н. пр. пре кратког времена многи сељаци котара и округа бањалучког, дошли у Бањалуку, да се у окр' претстојника Марковића потуже против вулума својих ага и спахија. Дотични господин, што суди у бањалучком окружју, не хтеде их к себи ни припустити, но их истера са речима: „ви сте м....; ваши су господари аге и спахије, идите и њима се погађајте!“ У овим земљама дакле санкцијонише се неограничено господство ага и спахија над рајом! Ево вам још једног коментара више. У прошлу сриједу 10. овог мес. дошао је у Бањалуку на 2. дана поглавица вем. владе за Босну и Херцеговину. Тај дан дочекан је и при поласку му 12. о. м. испраћен јеразним депутацијама из вароши. Карактеристично је, како се он изразио мухамеданцима који га дочекаше и испратише. Кад га је турска депутација при доласку му поздравила, одговорио јој је, како се он стара и брине за право ага и спахија, како би нужно било, да имају у мјесту какав економски завод, — у случају потребе, да ће им и професора и Загреба, те да се уче, како ће што више прихода имати од својих кметова и сељака. Сељака ће и од сада тиштати земљишно питање, као што је то и до сада бивало. Не знамо, да ли је то тако писано у листинама аустријске политике, да се земљишно питање и надаље оставља in suspenso, ради равнотеже разних елемената у Босни и Херцеговини, али засад само то велимо, да тај и таки поступак у аграрном питању ни најмање добра не ће донијети. Не остаје нам дакле ни у овијема приликама друга нада, доли: трпен спасен.

Сент-Андреја. — И предстража народности српске задремала је. Будимска дијецеза бори се за опстанак и сваког дана постаје мање то острво српско у узбурканом туђинском мору. Бесни таласи туђинштине силно лупају о овај живи бедем, што га Срби на својим грудима подигоше. Дане искушења траје овај народ и неје чудо, ако у муци искушења на једанпут преплашено застане и узвери се на све околне стране; ако са вебњом и неповерењем прати догађаје, схвати им домашај али им се одапрети не може.

Овако неразговетно стање природна је посљедица дуге очајничке али безуспешне борбе. Људи — могао би рећи — изгубе уздање и поуздање, не верују ничем, а хтели би нешто да верују, изгубе веру и у своју рођену снагу.

Да је овако најбоље нам сведочи будимска дијецеза. Глас о — нечувеној по начину — промени у нашој јерархији потмуло је одјекнуо по нашој дијецези. Људи несу могли да верују, да ће се на таки начин поступати с автономијом. Ал бадава „администратор“ је дошао на управу српске митрополије и преко развалина наше законом ујамчене автаномије. Болело је Србина са „мртве страже“, када је видео, да спрам њега закон своју светињу губи, да га ни закон не може да заштити од неправде. Један на другог погледао, у тај необичан поглед било је сведено оно значајно питање шта да се ради? Један је другог запиткивао а на последку сви су погледали на Сент-Андреју.

Али Сентандреја је ћутала, ћутала све до данашњег дана! А зашто? Не зато, што би потомци славних сентандрејаца мирном душом могли гледати, како им се руши кућа над главом, већ зато, што на чело управе дођоше људи сувише млаки; људи слабог одушевљења за обрану права свога народа.

Не ћемо се сада упуштати у рекриминације неје томе време; не ћемо сада да питамо, шта је руководило нашег г. проту, да држи онда одборске седнице кад се скупћинска држати могла; не ћемо да истражујемо разлога са којих је он скупћину црквену у радни дан — и то у време бербе — савсао, све то не ћемо да питамо, него хоћемо овде да констатујемо само, да сентандреја не испуни очекивање, које је цела будимска дијецеса на њу полагала. Ово је доста жалосно, но тим још жалосније, што овамо знамо расположење неколицине свесних сентандрејаца у овој ствари, што бејасмо сведоком честих жалба на овако не разложне поступке нашег г. проте као претседника наше црквене опћине.

Но још није све изгубљено. Приближује се дан епархијске скупћине, дан кад ћемо моћи свету показати да свађамо свој положај, да смо свесни оне грдне неправде, што је овостраном српству нанесена постављањем, „администратора“ живом патријарху преко наших црквених канона и преко закона круном потврђених.

Браћа из горњо-карловачке дијецезе показаше нам пут. Хоћемо ли да смо гори од њих, хоћемо ли да за њима заостанемо? Ми држимо да ће сентандрејци повести коло на епархијској скупћини и с њима да ће претставници свију

опћина из будимске дијецезе отворено и гласно повикнути: дошло је доба да се законитим путем разрачунамо и у то име бог нам помогао.

V—1.

Изјаве српских општина.

Досад су ове општине закључиле претставком на саборски одбор тражити што скорији народно-црквени сабор због промене у српској хијерархији:

Нови Сад, Чуруг, Вел. Кикинда, Рума, Башахид, Итебеј, Баја, Сента, Сентомаш, Суботица, Моле, Вел. Бечкерек, Карловац, Петрово Село, Митровица, Пакрац, Госпођинци, Турија, ђала, Шид, Адоњ, Сомбор, Фаркаждин, Ст. Бечеј, Меленци, Вршац, Ада, Брђани, Јабука, Чаково, Сенђурађ, Ириг, Дивош, Жабаљ, Черевић, Беочин, Паланка, Перлез, Чалма, Панчево, Врховине, Вел. Поганац, Борово, Варјаш, Вуковар, Бела Црква, Тамишвар, Негославци, Каменица, Јазак, Кореница, Кукурузари, Тиса-Хиђош, Долово, Јасеновац, Дуњак, Вељун, Плашки, Кетфељ, Костајница, Сењ, Садиловац, Горњи Будачки, Доњи Будачки, Скрад, Вељун (по други пут), Цвијановић-брдо, Коларић, Мајиш, Белоцркванског протопопијат, Горњи Грачац, Доњи Грачац, Госпић, Дивосело, Могорић, Вребац, Радуч, Ст. Футог, Петрово Село, Слуњ.

НОВИЈЕ.

— „Н. сл. Пр.“ јављају из Лондона, да силе још једнако воде преговоре ради ульцињске ствари. Досад нема још никаква успеха. Мисли се, да ће ти преговори тако свршити, да ће једна сила одрећи се сваког споразума, па самостално поступити.

— Које у суботу, које у недељу одбродили су јевропски бродови испод Гружа у бококоторски залив. Вели се да у Теодонису одбродили, што су тако заклонитија, него ли под Гружем, него с политичких узрока.

— „П. Л.“ јављају из Лондона, да Дилке иступа из енглеског спољашњег звања. Гошен се враћа из Цариграда и прима државно благајништво.

Разне белешке.

(Напредак у Бугарској.) Нема две године, како је постала кнежевина Бугарска, како се ослободио тај братински нам народ турскога јарма. А већ сад напредује он тако, да ће за кратко време надокнадити све, што му се до сад није дало да има. Особито много се ради на просветном пољу. Народ сам, заступан у својем сабору, заузимље се брижљиво за то. Тај сабор дозволио је министарству просвете већу своту, него што је оно тражило. За просвету само има се потрошити преко 1 милијун динара. Професори много су боље плаћени, него остали чиновници. Гради се зграда гимназијска у Софији, исто тако и за женско учитељиште у том месту. Преуређује мушко учитељиште у Цариброду, а устројава се ново у Силистрији. За народну библиотеку дозволио је сабор 30.000 динара. За потпору сиромашним народним школама, које морају општине саме издржавати, дозвољено је 390.000 динара.

(Св. Ћирило и Методије — католички свеци.) Словенски апостоли Ћирило и Методије аванзовали су за католичке свеце. Рим-папа је 18. (30.) септем. потписао енциклику, којом се Ћирило и Методије проглашују свецима у целој римокатоличкој цркви. Енциклика та обнародована је 20. о. м. Спомен светитељима установљен је на дан 5. јула (23. јуна), дакле на дан, што га је њима у спомен одредио и папа Пије IX. У енциклици се помиње, како су многе владике на римском концилу молиле и адресе подносиле, да се св. Ћирило и Методије приме за светитеље у римску цркву; упућује на изменуто политичко стање по многим словенским земљама; прича жиће обеју светитеља; саопштава повест њиховог проповедања по Босни и Херцеговини, Бугарској, Србији и Галицији (!) и по самој Русији; на послетку напомиње, како се папа брине за словенске земље. (На част му та брига. — У.) Папа захваљује провиђењу, што му је дало прилику, да словенским земљама покаже своју очевску наклоност.

КЊИЖЕВНЕ ВЕСТИ.

Српска књижара браће М. Поповића у Новом Саду.

Сад баш из штампе изађоше:

ПЕСМЕ

самоуког песника ратара карловачког

ПЕТРА ЂУРИЋА-ЛЕПАВИЋА.

Цена је 20 новчића.

Песме ове сасвим народу намењене испевао је баш прави песник из народа, који колко нагиње песмом својом уметном песништву — ипак у њему превлађује исто тако лепа страна народног осећаја и мишлења — задахнута одушевљењем од читања песама Бранка Радичевића.

Књижица је ова врло занимљива већ и с тога, што је производ самоуког човека из народа, каквом је у нас мало пара.

Даље јављамо да смо дело

Адам и берберин, први људи

шаљива игра у 4 радње од припознатог писца Јаше Игњатовића, прекупили, и да ће за кратко време изштампано бити.

Нови Сад септембра 1880.

Српски књижари и књигоиздавци

Браћа М. Поповићи.

Изишао је из штампе и разашиље се на све стране најјефтинији српски илустровани календар

„ПАНЧЕВАЦ“

КАЛЕНДАР ЗА НАРОД

ЗА ПРОСТУ 1881. ГОДИНУ

са сликама

Цена је само 30 новчића.

Овај стари познаник сваке српске куће уређиван је тако, да је вазда до последњег комада распачан. Ми смо се и ове године састарали за ваљано уредништво, те износимо овде садржину му:

I. део: Потпун календарски део са означењем недељних уплата за друштва за међусобно помагање, и недељним евангелијама.

II. део: 1) Мајстор Ћирин пањ. Написао Ћанин. — 2) Милостиви бог. Песма Марије. — 3) Марија Александровна, царица руска. Животопис (са лепом насловном сликом.) — 4) Сух лист. Песма Марије. — 5) Ђакова буна у Банату. Написао Артемијев. — 6) Правда и Кривда (по мађарском.) Песма З.-Ј. Ј. — 7) Деспот Ђурађ II. Бранковић. Животопис (са сликом деспотова затвора у Хебу.) — 8) Срећа и несрећа. Белоруска народна приповетка. Превео Р. Ј. II. — 9) Александар Пушкин. Животопис (са сликом.) — 10. Србин сиротан. Песма В. Александра. С румунскога превео Дмитар —ски. — 11) Град славни Бар (са сликом.) — 12) Град Варадин (са сликом.) — 13) Кућа и кућанство — 14) Мудре речи. — 15) Нарадало. — 16) Мишавина. — 17) Пошта. — 18) Телеграми. — 19) Вашари. — 20) Жребања свију аустро-угарских срећака. — 21) Лествице за жиг.

„Панчевац“ је штампан на лепој, углачаној артији са финим корицама Ми га као прави годишњи забавник препоручујемо топло свакој српској кући.

Цена је „Панчевцу“ 30 н. Растуривачи и књижари добијају 25% рабата или по 22½ н. комад. Наручбине извршујемо тачно и брзо.

Господу, која га још нису наручила, а желе га имати за се или за растуривање, молимо да се **што пре** на нас обрате.

Панчево, септембра 1880.

Штампарија браће Јовановића.

Добија се код наших познатих комисионара.

Уверење

којим подписани тутори са свештенством православне српске цркве „Сошествија светога духа“ и храма „Светога Пантелемона“ у Нишу сваког уверавају, а нарочито српско-православне црквене општине свудаи на сваком месту, да је Ђорђе пл. Бота синови звоноливац из Вршца у Аустро-Угарској, за саборну цркву четири звона, а за „Светог Пантелемона“ једно звоно израдио на подпупо наше задовољство, усљед чега тутори обе цркве са свештенством према извештају вештачке комисије Ђорђа пл. Бота синови звоноливца свима и свакоме најусрдније препоручују, а поред овога изјављују му своју најтоплију благодарност на његовом солидном и подпуно поштеном и вештачком раду.

У Нишу 8. септембра 1880.

У име свештенства протојерej окр. нишког **Прокопије Поповић.**

Тутори поменутих храмова **Тодор А. Коцић. Сотир-Виековић. Димитрија Поман. Јован Ранковић.**

Да су ово окр. протојерej са туторима цркве саборне и св. Пантелемона у Нишу, издали ово уверење г. Ђорђу пл. Бота синови звоноливци из Вршца у Аустро-Угарској, и за своје га признали, конзисторија епархије нишке надлежно одостоверава.

КБр. 1783.

У Нишу 8. септембра 1880 год.

Секретар Свешт. **Св. Цветковић.** Председник конзисторије Архијерej **Ј. Илић.**

ЈАВНА БЛАГОДАРНОСТ.

Тутори са свештенством нишке саборне цркве и храма светога Пантелемона изјављују овим путем г. Ђорђу пл. Бота синови своју најтоплију благодарност, његовом солидном и потпуно поштеном и вештачком раду, који је према уговору пет звона за поменуте цркве израдио.

У једно исто време тутори светога Пантелемона изјављују своју благодарност пл. Бота синовима на учињеном прилогу светоме храму од 60 динара, приликом предавања звона.

Ниш, 8. септембра 1880.

Протојерej нишки Прокопије Поповић. Тутори: Димитрије Попананић, Михаил Јончић, Јован Ранковић, Тодор А. Коцић, Ставра Петровић.

Курс бечке берзе 23 септ. (5. окт.)

Ц. кр. дукати	5.62
Наполеондори	9.39
Немачке марке	58.15

ОГЛАСИ.

СТЕЧАЈ.

Овим се отвара стечај на учитељску штацију у селу Салки, плата је 19 ланаца земље, 12 пожунаца жита, 6 пож. кукуруза, 4 акова вина, 40 фор, новца, три хвата дрва, 20 холби варива, квартир са баштом и виноградом од једног ланца. Који би хтели овамо доћи, нека своје доказе за учитељску способност до 20. октобра по нашем у манастир Грабовац са доказом знања мађарског језика пошаљу. У дужност спада учитељу у цркви појати и децу томе научити.

У Салки 14. септембра 1880.

ЈОВАН САВИЋ, перовођа. ЈОЦО СРЂАНОВИЋ, председник.

2—3

Објава.

У властелинској каменичкој и леданичкој шуми издаваће се **овогодишњи жир** под закуп путем дражбе, која ће се 1. (13.) октобра 1880. у властелинској писарни у 10 сати пре подне обдржавати. Сви они, који жировину у закуп узети желе, позивају се учтиво на ту дражбу.

У Каменици 20. септ. (2. окт.) 1880.

2—3 **Властелинска управа.**

СТЕЧАЈ.

Расписује се стечај на једну стипендију од 150 фор. за слушаоце ниже гимназије из закладе Нестора Димитријевића.

Молбеници ваља приложити: 1. крштено писмо; 2. сведочанство сиромаштва, у ком ваља да стоји и то, колико родитељи молиочеви имају деце; 3. школска сведочанства од последње две године; и 4. лекарско сведочанство о здрављу и накаламљеним богињама.

У смислу последње воље оснивачеве, првенство имају на стипендију синови и потомци оснивачеве браће Кузме и Ђире, даље сродници оснивачеви из Јакова у Срему, а за тим ученици родом из В. Бечкерека.

По министарској наредби не сме ни један питомац у једно исто време уживати две или више стипендија.

Рок овоме стечају траје четири недеље дана, од дана првог уврштења.

Из главне скупштине „Матице српске“ у Новоме Саду 6. (18.) септембра 1880. 2—3

А. Хаџић с. р. секретар. Председник „Матице српске“: **Др. Стеван Павловић** с. р.

СТЕЧАЈ.

Код долеподписане задруге упражњено је место благајника са платом од 700 фор. односно канцелисте са 500 фор. Благајник има кауцију од 700 фор. положити. Знање немачког, српског или хрватског језика необходно је нужно. Молбенице са припадајућим исправама ваља до 15. (27.) октобра о. г. на **сремско штедионичко и припомоћно друштво у Руми** опремити. 3—3

Оглас.

На основу законодавне одлуке од 13. децембра пр. год. министарство војно продаваће на дан 15. октобра ове год. офертном лицитацијом државни пароброд „Делиград“ са 5 мањих старих шлепова гвоздених и затекшим се лађаним прибором.

Кауција се полаже 10 проц. у готовом новцу или у државним папирима.

Услови се могу видити у канцеларији инжинирског оделења војног министарства, а купцима са стране могу се и у препису послати.

Лађа са шлеповима може се у Београду видити.

Оферте са кауцијом треба послати војном министарству до означеног дана продаје. Оферте без кауције неће се примити.

И. Н. 1935. Из канцеларије инжинирског оделења војног министарства 17. септембра 1880. год. у Београду.

П. н.

Част ми је часном и пречасном свештенству мирском и монашком као и славним православним општинама српским радосну вест и изјаву до знања ставити, да услед неугодних околности и неродних година дајем одселе за 25 проц. јевтиније како руво свештеничко тако и одело црквено, него што сам то до сада чинио и чинити могао.

За руке од рува свештеничког и то за лаке доламе узимам 4 фор. а. вр. а за пуцета (гомбе) на исте 1 фор. 50 нов. а. вр.

За горње хаљине лакше 5 ф. а. вр. а за пуцета 2 фор. а. вр.

За фине хаљине доње узимам 5 фор. а вр. а за фина пуцета 2 фор. 50 нов. а. вр.

За фине хаљине горње 6 фор. а. вр. а за пуцета 3 фор. а. вр.

Осим тога знаменито попуштам цене ручнога рада на руву свештеничком кројеном по савременом и најновијем кусу, и то поглавито с тога чиним, што је у свима местима, у која са својом робом одлазим, овладала прека нужда и голема оскудица. Потписаноме, који већ тридесет година радим за п. н. свештенство оба реда и наше православне општине и који сам за свој рад и труд добрих награда уживао, спада у неопходну дужност сада при оваким неудесним и кобним околностима одлакшати свима старима мојима муштеријама набавку рува свештеничког и одела црквеног. Доживимо ли бољих и плоднијих година, уверен сам да ће ми старе муштерије и саме из сопственог побуђења цене увеличати.

Даље се препоручујем и свима до јако непознатима лицима и телима, која у случају потребе набављања учтиво молим, да ми само дотичне мере приопште, а ја ћу им за материју и рад ставити најниже цене и тиме их без сумње задовољити.

Најзад сам слободан свима и свакоме интересенту у овој ствари приметити, да ја као стручан занатлија сам кројим и шијем, те сам у стању много јевтиније и поспешније своју робу постављати, него онај који не разумевајући овога посла, мора давати другима да раде, и улагати уњ много више материје него што треба.

Надајући се обилатом одзиву од стране п. н. интересената, јесам у Панчеву 20. септембра 1880.

Кројач одела црквеног и рува свештеничког,

2—3 **Никола Мирковић**, Карловчанин.

Мануфактурна и шпецерајска трговина

Д. СТЕФАНОВИЋА И СИНА

у Новом Футогу

потребује два спомоћника који српски, немачки и мађарски говоре имају првенство. 3—3

НА ЗНАЊЕ.

Јављам пошт. публици, да сам услед јефтиног купа од јесењих и зимских мушких, женских и дечијих одела, у стању **сваку конкуренцију са јефтиним ценама надмашити**, ипак чиним пажљивим да је сва роба покрај све јефтиноће од најбоље струке и по најновијем укусу и крају, зато умољавам да би се о истинитости увјерити могли за посјету моје трговине, која се налази **у главној улици бр. 857. до златне звезде.**

С поштовањем

5— **МОРИЦ БАУЕР.**

Нек нам буде дозвољено, да високопоштоване госпође домаћице учинимо пажљивима на велику штедњу, која се у томе састоји, да се поред праве кафе

кафа од смокава

кува. Тиме се две користи постигну; 1) кафа добија пријатан укус; 2) цела ствар много јефтиније стане. Тако дакле препоручујемо нашу **кафу од смокава.**

Са 100 фор. јемчимо, да је наш еспап истинит и чист. 102—200

Почем се наш еспап од других подражава; то обраћамо пажњу на наш заштитни жиг. Кафа наша од смокава добија се у белим завитцима са златним натписом. Кафу ову од смокве производа творница

Viktor Schmidt & Söhne

у Бечу Wieden, Aleegasse Nr. 48.

Главно стовариште у Новоме Саду у трговини: код **Емериха Дингена и Браће Вагнера** У Н. Паланки код **Нађ Деже.** Ј. Фриша G. Bienert у Вршцу. Опште аустро-угарско чиновничко друштво за потрошарину у Оршави. А. Бошковић и синови Панчево. Адалберт Шверер у Филипови.

SCHUTZ-MARKE S&S REEL

БОНБОНИ

од

БОКВИЦЕ

за прса, од кашља, од промуклости, од слуза (Schleim), од тако званог магарећег кашља код деце (Keuchhusten.) Такођер против бола у плући и прсима.

Боквица је биљка, коју је бог створио за лек и спасење болујућег човечанства. Биљка ова има у себи ту силу, да лечи грпобољу и душник. Што се тиче пашег производа, јамчимо, да се у овим бонбонима налази чиста смеса од шећера и од сока од боквице. Чинимо пажљивим на наш заштитни жиг (Schutzmarke.)

Victor Schmidt & Söhne

Боквични бонбони по цени од 30 кр. кутијица могу се добити код:

k. k. Landesbef. Fabrikanten, Wien, Wieden, Aleegasse 48.

У Н. Саду: код гг. **Г. Плавшића, Е. Дингена; браће Вагнера, Д. Коде; Л. Ц. Јунгингера** у Петроварадину, **Мих. Ритер** Перјамош (Банат) Х. А. Волтман, Н. Ђуришић у Руми, Ђ. Петровић Ириг, Јос. Бах у Земуну. Л. С. Месаровић Осек, Ј. Фриша у Вршцу, Опште аустро-угарско чиновничко друштво за потрошарину у Оршави. В. Стефановић Бела Црква. В. Лазаревић Сурчин. Rud. Reich, B. Pipel, Verőce, Г. Еленер Варјаш.

Одговорни уредник др. Милан Ђорђевић.

Српска народна задружна штампарија.